

Koetoiminta ja käytäntö

Liite 18.3.2002

59. vuosikerta

Numero 1

Sivu 11

Mausteyrttien siementuotanto hoituu koneilla ja laitteilla

MTT:ssä tutkittiin vuosina 1997-2001 yli 30 rohdosyrtin siemensadon määrää ja laatua tuotantomittakaavaisessa koeviljelyssä. Peltoviljelyssä ja siementen jatkojalostuksessa käytettiin olemassaolevia koneita ja laitteita. Tuloksien pohjalta yrteille laadittiin luonnonmukaisen siementuotannon - ja jatkojalostuksen ohjeistoa.

EU:n ja kansallisten sääntöjen mukaan luomuviljelijän tulee käyttää luonnonmukaisesti tuotettuja lisäysmateriaaleja. Niitä tuotetaan ja myydään kuitenkin hyvin vähäistä Pohjoismaissa. MTT:n Ekologisen tuotannon tutkimusasemalla Karilassa selvitettiin vuosina 1997 - 2001 Suomen ilmastoon sopivien yrttilajien siementuotannon koneellisia viljelymenetelmiä.

Kokeessa sovellettiin erilaisia koneita ja laitteita yrttien siemenviljelyyn. Tavoitteena oli, että siementen tuotanto olisi mahdollista kaupallisissakin määrissä. Yrttejä viljeltiin luonnonmukaisissa viljelyoloissa, isoissa 100-200 neliön ruuduissa. Rikkaruohojen torjunnassa käytettiin mustaa muovipenkkiä, perunaharjua ja mekaanisia menetelmiä.

Siemensadon laatu

Tulosten mukaan yrttikasvit voivat tuottaa luonnonmukaisissa oloissa Etelä- ja Itä-Suomessa hyvälaatuisia siemensatoa. Siemensadon määrä ja biologinen laatu riippuvat kuitenkin kasvilajista ja kasvukaudesta. Rohdosyrtit voidaan jakaa siementuotannon teknologian perusteella kahteen ryhmään. Ensimmäiseen ryhmään kuuluvat yrtit, joiden tuotantoprosessi on täysin koneellistettu. Siten lajien peltoviljely, siementen korjuu ja jatkojalostus tehdään koneilla. Näiden yrttien siemenet kypsyvät samaan aikaan, joten ne voidaan korjata koneella. Tällaisia yrttejä ovat muun muassa iisoppi, kamomilla, keto-orvokki, mäkikuisma, siankärsämö, tuoksuampiaisyrtti, voikukka ja yrtti-iiso.

Toiseen ryhmään kuuluvat rohdosyrtit, joiden tuotantoprosessi vaatii osittaista käsityötä. Näiden lajien siemenet kypsyvät eri aikaan. Hyvälaatuisia siemensatoa saadaan pellolta vain käsityönä. Pää- ja sivukukinnoissa olevien siementen tuleentumisen rytmistä johtuen se on tehtävä useamman kerran. Ryhmään kuuluvat muun muassa etelänarnikki, keltakatkeri, lipstikka, nokkonen, rohtovirmajuuri, saksankirveli ja väinönputki. Teknologian muut vaiheet voidaan koneellistaa. Esikäsitely- ja lajittelukoneiden avulla siemensadon puhtaus

oli 96-99,9 %. Jokaiselle yrttisiemenelle laadittiin käsittely- ja puhdistusteknologia Kamas-lajittelijan avulla.

Erikoisominaisuudet

Yrttisiementen tuotannon suunnittelussa on otettava huomioon se, että yrttikasvien valikoima on laaja ja samanaikaisesti on viljeltävä useiden lajien tai lajikkeiden siemeniä. Lisäksi siementen tuleentumis- ja korjuuajat ruuhkautuvat elo-syyskuuhun ja jälkikypsymiseen tarvitaan paljon tilaa. Sekaantumisen estämiseksi tarvitaan paljon käsittely- ja varastointitilaa, puhtaita laatikoita ja säkkejä. Ilmastollisista vaihteluista johtuen siementen koko ja puhtaus vaihtelee vuosittain, jolloin lajittelukoneisiin tarvitaan useita seulasarjoja.

Bertalan Galambosi ja Reijo Pesonen, MTT